VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

ERITYISASIANTUNTIJA ELISE LUOVULA
EDUSKUNNAN HALLINTOVALIOKUNTA
KUULEMINEN 28.232025

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi 8 lakia

1. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia
2. Rahanpesun selvittelykeskuksesta annettua lakia
3. Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia
4. Finanssivalvonnasta annettua lakia
5. Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettua lakia
6. Työtapaturma- ja ammattitautilakia
7. Työntekijän eläkelakia
8. Työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia.

Esityksen tavoitteet

- Esityksen tavoitteena on tehostaa Suomessa tietojenvaihtoa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi. Lisäksi tavoitteena on varmistaa suojelupoliisille riittävä tiedonsaanti kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi, sitä uhkaavalta toiminnalta.
- Edistetään pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmakirjauksia
  - suojelupoliisi saa tehtävänsä kannalta tarpeelliset tiedot poliisilta, vero- ja ulosottoviranomaisilta ja muilta viranomaisilta
  - hallitus poistaa tietojenvaihdon esteitä rikostorjunnassa

PeVL 5/2025 vp

- Ehdotettu sääntely on merkityksellistä ennen kaikkea perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta.
- Perustuslakivaliokunnan päätösesityksessä valiokunta on esittänyt useita valtiosääntöoikeudellisia huomautuksia, jotka on otettava asianmukaisesti huomioon, jotta lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.
- ***Perustuslakivaliokunnan päätösesityksen mukaiset lainsäätämisjärjestykseen vaikuttavat valtiosääntöoikeudelliset huomautukset koskevat seuraavia lakiehdotuksia:***
  - 3. lakiehdotuksen (Verotietolaki)18 ja 19 §:t
  - 4. lakiehdotuksen (laki Finanssivalvonnasta) 71 §
  - 8. lakiehdotuksen (laki työttömyysetuuksien rahoituksesta) 22 b §
- **Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista ja selvittämistä koskeva rekisteri ja sitä koskevat huomiot (2. lakiehdotuksessa)**
- erityisesti tietojen käsittelyn välttämättömyyden perustelut hallituksen esityksessä jäävät suhteessa sääntelyn merkitykseen valitettavan yleisluontoisiksi
- erityisesti arkaluonteisten tietojen säilytysajan rajaaminen tai pidemmän säilytysajan perusteleminen
- RAP-lain 3 § 3 momentin 18 ja 19 kohdassa tarkoitettujen tietojen käsittelyn yksittäistapauksellisuus → harkittavaksi sääntelyn täydentäminen

Korjausehdotukset, joilla vaikutusta tavallisen lain säätämisjärjestykseen

- Esityksen 3. lakiehdotusta esitetään korjattavaksi siten, että ehdotettu 18 §:n 1 momentin 15 kohdan tiedonluovutuskriteeri muutettaisiin ”jolla saattaa olla merkitystä” kriteeriksi ”jotka ovat välttämättömiä”.
  - Huolimatta siitä, että kyse on oma-aloitteisesta tiedon luovutusoikeudesta Verohallinnolla on mahdollisuus arvioida tiedonluovutuksen välttämättömyys, sillä heillä on mahdollisuus vertailla Patentti- ja rekisterihallituksen (jäljempänä *PRH*) tosiasiallisten edunsaajatietojen tietoja Verohallinnon keräämiin vastaaviin tietoihin.
- Esityksen 3. lakiehdotusta esitetään lisäksi korjattavaksi ehdotetun 19 §:n osalta siten, että suojelupoliisin tiedonsaantioikeus ehdotetaan lisättäväksi 19 §:n 1 momentin 4 kohdan sijasta uudeksi 11 kohdaksi 20 §:n 1 momenttiin.
  - Verotietolain voimassa oleva 20 § soveltuu paremmin, koska sen sisäinen rakenne on erilainen ja mahdollistaa tiedonluovutusoikeuden lisäämisen paremmin, puuttumatta muihin voimassa oleviin tiedonluovutusoikeuksiin.
- Esityksen 4. lakiehdotusta esitetään korjattavaksi vastaavasti ja vastaavista syistä kuin edellä 3. lakiehdotusta. Korjauksena ehdotetaan, että tiedonluovutusoikeus suojelupoliisille lisätään Finanssivalvonnasta annetun lain 71 §:n 1 momentin 2 a kohdan sijasta ehdottamalla kokonaan uusi 71 d §.
- Esityksen 8. lakiehdotusta esitetään korjattavaksi siten, että työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 22 b §:n 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi tarpeellisuuskriteeri, sillä kyse on oma-aloitteisesta tiedonluovutusoikeudesta ja sitä ei ole mahdollista sitoa välttämättömyyskriteeriin. Myös perusteluteksteissä ollut välttämättömyyskriteeri ehdotetaan korjattavaksi vastaavalla tavalla tarpeellisuuskriteeriin.

Muut korjausehdotukset

- Rahanpesun selvittelykeskusta koskevan lain 3 §:n 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 18 kohta, jonka mukaan rahanpesurekisteriin voidaan tallettaa henkilön poliittinen mielipide tai uskonnollinen vakaumus, jos tallettaminen on asian käsittelyn kannalta välttämätöntä. Lain sanamuotoa ehdotetaan korjattavaksi siten, että siitä ilmenisi paremmin **käsittelyn yksittäistapauksellisuus**.
- **18)** henkilön poliittinen mielipide tai uskonnollinen vakaumus, jos sen *tiettyyn tapaukseen tai selvityskokonaisuuteen liittyvä* tallettaminen on asian käsittelyn kannalta välttämätöntä;
- Lisäksi pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 19 kohta, jonka mukaan rahanpesurekisteriin voidaan tallettaa henkilön etninen alkuperä, jos sen tallettaminen on asian käsittelyn kannalta välttämätöntä. Lain sanamuotoa ehdotetaan korjattavaksi siten, että siitä ilmenisi paremmin **käsittelyn yksittäistapauksellisuus.**
- **19)** etninen alkuperä, jos sen *tiettyyn tapaukseen tai selvityskokonaisuuteen liittyvä* tallettaminen on asian käsittelyn kannalta välttämätöntä.
- Korjausehdotukset erityisiä henkilötietoja koskevan käsittelyn perusteluihin
  - Välttämättömyys
  - säilytysajat

TaVL 29/2024 vp

- Epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen muoto ja sisältö
  - Rahanpesulain 4 luvun 2 pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että ilmoituksen muotoa ja sisältöä koskevat tiedot annettaisiin rahanpesun selvittelykeskuksen määräyksin.
- Talousvaliokunta pitää ehdotusta ilmoitusten tehokkaan käsittelyn näkökulmasta perusteltuna.
- On varmistettava, etteivät ilmoitusten muotoa ja sisältöä koskevat muutokset aiheuta ilmoitusvelvollisille tavoiteltaviin hyötyihin nähden kohtuuttomia hallinnollisia tai taloudellisia kustannuksia.
- On huolehdittava, että ehdotus vastaa mahdollisimman tarkoin toukokuussa 2024 hyväksytyn EU:n rahanpesuasetuksen (EU) 2024/1624 nojalla annettavaa sääntelyä asiakkaan tuntemisen yhteydessä kerättävistä vähimmäistiedoista ja epäilyttävää liiketoimintaa koskevan ilmoituksen sisällöstä.
- **VASTINE:** Edellä mainitut AML-asetuksen ja kuudennen rahanpesudirektiivin tavoitteet vastaavat niitä tavoitteita, joita pyritään edistämään hallituksen esityksessä ehdotetulla rahanpesulain 4 luvun 2 pykälän 3 momentin muutoksella siten, että ilmoituksen muotoa ja sisältöä koskevat tiedot annettaisiin rahanpesun selvittelykeskuksen määräyksin. Ehdotuksella varmistetaan, että rahanpesun selvittelykeskus voisi antaa edellä selostettujen AML-asetuksen ja kuudennen rahanpesudirektiivin tavoitteita noudattavia määräyksiä ilmoitusten muodosta ja sisällöstä.

TaVL 29/2024 vp

- Rahanpesurekisteriin talletettavat tiedot ja niiden poistaminen rekisteristä
- Talousvaliokunta on todennut, että kyse on erityisiä henkilöryhmiä koskevista sensitiivisistä tiedoista ja korostaa säännösten selkeyden ja tarkkarajaisuuden sekä suhteellisuusperiaatteen noudattamisen merkitystä.
- Talousvaliokunta on myös todennut, että voimassa olevan lain mukainen kymmenen vuoden säilytysaika tiedoille on huomattavan pitkä, ja ehdotettu muutos entisestään pidentää rekisteritietojen säilytysaikaa.

- **VASTINE:** Talousvaliokunnan lausunto on huomioitu tältä osin edellä esitetyin korjausehdotuksin lakiin ja ehdotuksella täydentää perusteluja näiltä osin.

Muita talousvaliokunnan huomioita

- Talousvaliokunta pitää tärkeänä varmistaa, että nyt ehdotettavat säännökset ja uuden EU-sääntelyn mukaiset tietojenvaihtoa koskevat säännökset muodostavat toimivan ja johdonmukaisen kokonaisuuden.
- Valiokunta on katsonut, että EU:n uuden rahanpesusääntelyn täytäntöönpanon yhteydessä olisi hyödyllistä arvioida, voitaisiinko rahanpesuasetuksen asettamien reunaehtojen puitteissa ja tietosuojasääntelyn mahdollistamissa rajoissa laajentaa ilmoitusvelvollisten mahdollisuutta vaihtaa tietoja ja näin tehostaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaista työtä.
- Valiokunta viittaa myös saamaansa asiantuntijalausuntoon, jonka mukaan kansainväliset kokemukset ovat osoittaneet, että ilmoitusvelvollisten mahdollisuus jakaa tietoa epäilyttävistä tai poikkeuksellisista liiketoimista on selvästi tehostanut rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja pakotteiden kiertämisen havaitsemista.

Asiantuntijoiden lausunnot hallintovaliokunnalle

- Kirjallisessa asiantuntijalausunnossa (vastineessa) on huomioitu kaikkien hallintovaliokunnalle annetut kirjalliset asiantuntijalausunnot ja annettu näihin vastineet niiltä osin kuin vastinetta on edellytetty.
- Ahvenanmaa, Oikeusministeriö, Tietosuojavaltuutetun toimisto, Tiedusteluvalvontavaltuutettu, Suojelupoliisi, Sisäministeriö, Keskusrikospoliisi, Poliisihallitus, Finanssivalvonta, Patentti- ja rekisterihallitus, Työ- ja elinkeinoministeriö, Aluehallintovirasto, Verohallinto, Finanssialan ry, Elinkeinoelämän keskusliitto ry, Suomen Asianajajaliitto

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos

ELISE LUOVULA, ERITYISASIANTUNTIJA
ELISE.LUOVULA@GOV.FI
VM.FI | @VMUUTISET